9-15

ص. یاخشیغولف نڭ

کوڭل یالقونلری

ناشری:
میڭلی احمد طیب اوغلی طیبف
ایسکی یاپارده.

اوفاده «طورمش» مطبعه سی.

УФА
электро-типографія «Турмушъ»
1916

بهاسی ۱۰ تین.

2 MAR 1937
4692

مندرجات:

١ ـ یەم تابام.
٢ ـ طاڭ آطا.
٣ ـ بغاولی فیل.
٤ ـ تورلی شعرلر.
٥ ـ آستاذیمە.
٦ ـ جەیلەو خاطرەسی.
٧ ـ آیندی حاضر.
٨ ـ کوز کونی.
٩ ـ صارغایغان یافراقغە.
١٠ ـ آنجو بورتگی.
١١ ـ تگرمەنچی.
١٢ ـ تولکی آیلە طورنا.
١٣ ـ قارت ایرگە بیرلگان یەش قز.
١٤ ـ یەش بالالرە خطاب.
١٥ ـ میمون هم کوزلك.
١٦ ـ طورمش.
١٧ ـ دوستلر.
١٨ ـ شادلق نی نرسەدە.
١٩ ـ صاغنام.
٢٠ ـ آوقوچیلریمە.

یەم تابام.

کونلرم قارانغیلر، چقمی قویاشم بر وقت،
نیگه صونگ بیرمی خدایم، مینگا عمرمده بخت.
قاراسام بار خلق عالم، اشلری آل گلـگده،
اویینی، کولەلر بارىسی، قایغیده تیك مینگده.
شول کوینچه یللر، آیلر اوته جیل اوتکان کبی،
حاضر اینه‌ی بو فلکین امیدم بتکان کبی.
اویلین عمرمده کورەلمەم دیو شادلق سرور،
قایغو محنتلر بتوب کیلمەس دیو مینگا حضور،
دیب یانام، کوییەم، اچمدن کوزیمە یەش طولطرام،
یوریمدە آرلی بیرلی دخی کیلوب اولطرام.
اولطرام باشم صالوب مین، یا که جرلیم موڭلی جر،
یا قولیمە قلم آلوب یازامن اویلاب شعر.
شول شعرلرمنی اوقوب قایغو حسرتم یابام،
اونوتام قایغولرمنی، ئەلله نیمەنی یەم تابام.
یەم تابام، قایغوم تارالا، باصلا یانغان یورەك،
حسلرم، شعورلرم شول، باشقە نیشلەمك کیرەك.
مونه! شونی چاقلرمده حسیات، شعورلرم
میدانه کیلەش مینم بو واق توبەك شعرلرم.

طاك آطا.

آق طاك آطا، چغا قوياش، يوقـكـمن طور!
كوزك آچ، طبيعتنك حكمتن كور،
فكرلەب قادر خدانك عظمتن
بيلـكـمي بوك باشكمي سجدەگە اور!

يەر يوقك اويغان ايمدى، كوتارگل باش،
فايدە بيرمەس كونى تونى يوقلاو طوتاش.
سيلەيدە ضياسدن محروم قويماس،
باشقەلرنى نورلاندرغان نورلى قوياش.

سين يوقلوسك، كوتەرلگان قوياش قزغان،
كوتەرل، طور! كرش اشكە، جيـكلك صزغان.
سيدنك حالـكمي كوروب صوك كم قزغانسون؟
سين اوزكنى اوزك ژەلە، اوزك قزغان!

طور اورنـكدن، قيماكا، اوطول، آلغەبار،
قولـكـدە باربيت سينك برجزء اختيار.
مسلمانلق روحي برلەن قلبك صافلاب
اجتهاد قيلسەك بولورسـك بختيار.

بغاولى فيل.

بر اوصال وحشى فيلنى توتدى بر اير،
بغاولادى، آياقغە صالدى زنجير.
نيچەيل طوردى اول فيل باغلىبادە،

آياقلری همان زنجیر بغاوده.
تابالمی اچقورغه هیچده چاره،
اسیرلکگه تمام توزدی بیچاره.
کیلوب یتدی، آخرده آتا قارتاق،
کوره‌لمی عمریده برکره شادلق.
اول ایر بر کون بو فیل یانیده کیلدی،
اسیر فیلنڭ حالینی کوردی، بلدی.
کوروب فیلنی، بو ایر قزغانه قالدی،
چیشوب باوین، دخی بغاوین آلدی.
یبه‌روب بوش، دیدی: یور صحراده،
آزادلقدن فیل بر استفاده.
لکن بو فیل همان قوزغالمی نیتمی،
طوره ایره‌مش براورنده چیتکه کیتمی.
آغر اولمشدر آتا ترك مألوف،
اسارتکه اولوبن قاتی مألوف.
بغاوسز قالدیغینی بلمه‌مشدر،
آزادلقدن خبردار اولمامشدر.

تورلی شعرلر.

١

طوارکن دنیایه براین انسان
طوار ایکی اوچینی یومروب ای جان.

گویا دیرکه: بوتون دنیا بیلدیر،
ایکی قوللاب جهارغه کیلگاندیر.
ایکی اوچن آچوب کیدەر اولەر کن،
گویا دیر که: باقینگیز! مینگا بو کون.
نه جیهەم دنیاده مال، یورط، ییرمنی
قالا میندن آلوب کیتەم بیرینی.

٢

آیرغان بیر بیرندن بندەلرنی،
دیسەنگیزلر، بو دنیاده سبب نی؟
توکل طاو، تاش دخی آراده ایمار،
توکل تورلیچه تیلده بولماق ای یار!
سبب بیلکه جهالتدر جهالت،
قلبلرده اولان بغض، خصومات.

٣

ایرور انسانغه «بیلمەیم» دیمک خوب،
خطاء بیلوب دیماکدن «بیلەم کوب».
کشی بیلمەیم دیو سویلەسە آنچق،
بیورگەده اولور آخر موفق.
بیرەو بیلمی بیلەم دیه یورور اول،
نا گهان بیر اوزیده کولدرور اول.

أستاذمە.

اونتمام سەنی استاذم! عمردە طاشلامام بردە،
سەنڭ قدرڭنی بلەم بیك اونتمام طار قبردە.
صبی وقتمدە دین علمن اویرەتدڭ هم تانتدڭ سین،
مەڭم صاقاو تلمنی سوز سویلەرگەدە باێتدڭ سین.
مەنی تعلیمدە نیچە کیچە کوندزلر کیچردڭ سین؛
قولگندەغی کاسەگدن طاتلو صولرنی اچردڭ سین.
ایمان، دین اویرەتب ای استاذم قالدرمادڭ نادان،
سەنڭ آرقاڭدە آیرلدم دیەم مین ئەلدە حیواندن.
مونە کورسن دوست ایشلرم، حاضر نیەدی بەقلی مین،
اوقیم قرآن، کتابلرنی، یازام اشعارنی حەتلی مین.

جەیلەو خاطرەسی.

ئلگەری باشقرد باباێلر یوروگان جەیلەو کوچوب،
تیرمەلر قوروب، بیە بەیلەب صاوب، قمزن أچوب.
ئوسسە ئولەن، یشسە یەملی یاز کونی ـ مای آیلری،
کوچە باشلی طورغان ایدی قرغە باشقرد بایلری.
بری قالمی قرغە کوچوب کیتکان آنلر یاز کونی،
صحرادە یورگان طولوب هر تورلی مالڭ تورکومی.
صحرالر یاتقان یەشەروب هیچ بری سورلەگان،
طولقنوب دینگزکبی، کیڭ چیتلری کورلەگان.

یه‌شل ئوله‌ن، تورلی چه‌چكه، ایس كیته‌رلك جه‌یگی چاق،
صحراده ئوسكان تولوب زنگه‌ر، صاری، آل، قزل، آق.
دوشه‌لوب یاتقان یالانده قیزقزل تورلی جیله‌ك،
بر ساعتده جیوب آلغانلر آنی چیله‌ك، چیله‌ك.
طاو باشی، صو، قرلرنده تزلوب ئوسكان كوب آغاچ،
باشلرنده صایراغانلر یاگراتوب قرش، صاندوغاچ.
بیزه‌نوب یورگان ماتور قزلر یالانده یالطراب،
ایكیده‌ن، اوچده‌ن ئوروب چه‌چن، باشن مایلاب طاراب.
یه‌ش یكتلر صحرا، قرده یورگان اوینه‌اب شادلانوب،
قوللرینده قامچی توتوب، یاخشی آطلر آطلانوب.
اول زمان سیمز بدنلی، تازه بولغان اوزلری،
بیك یراقدن كورور اولغان دخی ازتكون كوزلری.
صاف «كاویل» چه‌چكه قمزی بولغان آنلرغه دوا،
جه‌ی كونی كیك صحراده ایسه‌ب یوردولر صاف هوا.
صاف هوا صولاب تازا بولغان یوره‌كلر اوبكه‌لر،
بولماغان چیخوط كه اول چاق هم «قاتارژیلوطقه»لر.
اول زمان باشقردلر آراسنده بولغان اتفاق،
قیلماغانلر برسی برسینه خیانت هم نفاق.
یورگان آنلر بر طوغان قرده‌ش كبی الفتله‌نوب،
برگه آشاب، برگه اچوب، بر تیگز راحتله‌نوب.
بیك جه‌مارت بولغان فقیرلرگه اوزمان بایلری:

اچسه‌قمزی حاضر اولغان، آشاسه ایت مایلری.
جهولوب آق تیرمه‌گه بای، یارلی برگه اولطروب
صاف قمز اچکانلر آنلر، «کوره‌گه» تولتروب.
هر بری ماقتاب طاوون، صوون، صحرا، قرلرین،
کریله‌گانلرموئلی طاوش ایله باشقرد جرلرین.
سویله‌گانده اول زماننی قزیغوب لنتله‌نوب،
«های عمرلر اوتدی» دیلر قارتلرمز درتله‌نوب.

ایندی حاضر.

قاراماك هر طرفقه ایندی حاضر
او باشقردلر قولنده قالدی آز یور.

بو کون جه‌یله‌و مراسمی یوغالدی،
آنلئ اورنین خاخول نهمسلر آلدی.

یکرمی یللرایلدی، بتدی جه‌یله‌و،
کوچوب یوروب جلهله‌ب *) بوه به‌یله‌و.

یورونغی خففه‌دیك یاتقان یالانلر،
سورولوب، قارالوب بتدیلر آنلر.

قورای اویناب قمزاچکان اورنلر،
خاخول اورصقه اورون بولدی آنلر.

*) جلو: قولونلر به‌یله‌ر ئوچون مخصوص قسقه‌غنه تازقلرایله ییر قزیدن
زلمش قل آرقانلر.

بولغانی بیلگیله‌نب یه‌ری دوشقه،
آلغانی قازناغه بیك كوبی بوشقه.
حاضر بغدی آراده برله‌شولر،
اوین، فکرن حوبله‌شوب سرله‌شولر.
آرالرنده آرتا ایرش، ازغش،
دیوب «دربؤیز» بویچه‌یا یاڭا دوش.
جدال، زنجال، حسد، کینه طوتاشقان،
بایی فقیرگه، فقیری بایغه دشمان.
آلوب میدان «قمزدوا» دیگان‌درن،
کیله چیرلیلر آزیا، یاوروپادن.
قمز اچروب بایارغه یازده، هم جای،
یوری باشقرد کیبوب، اچکان بولوب چای.

کوز کونی.

یه‌ملی جه‌یلر اوتوب کوزلر یتسه،
دنیاده موڭ، حسرت طویولا.
صارغایشوب اوزلوب آغاچلردن
جیلبر، جیلبر یافراق قویولا.
بر وقتده توزگه‌روب یر یوزی،
هر بر جانغه کوڭلسز بولا.
آغاچلرده یافراقلر هیچ قالمی،

ايك صولك آتقان چەچكەلر صولا.
يەراقلردن كورنگان طاولرده
كورونەلر كوزگە صارغايب،
جايده صايراب يورگان موڭلى قوشلر
ئەلله قايده بولالر غايب.
جيللر ايسوب، يافراقلر توگلوب
طبطن قالسه بتون بير يوزى،
بورەكم يانا، آغا كوزمدن يەش
ايسكه توشوب عمرمنڭ كوزى.

صارغايغان يافراقغه قاراب.

نيگه حاضر بو دنيانى حزن، غم قابلاغان، باسقان،
يير اوستندەگى يەملى تورلى شادلقلر بارى قاچقان.
اى يافراق! نيگه صارغايدڭ، نيگه صولدڭ سندڭ بورڭ؟
بو حالڭنى كوروب يەشلەنەلر مينم ايكى كوزم.
اى يافراقلر! سزەر بر طرفدن كوزگى جيل ايسكان،
يوزڭزنى صارى قيلغان، صاباغڭزنيده كيسكان.
اى يافراقلر، آغاچلر، بيگرەكده موڭده قالغانسز،
اوجەيگى يەملى توسلردن بتونلەى باشقه بولغانسز.
بو كوز جيللريده قارشى توروشقانسز، كيبشكانسز،
اوزولوب صاباغڭزدن، توگلوب ييرگه توشكانسز.

اوطرغان شاولاشوب هر بر آغاچلرده حاضرلطبطن،
توگوب یافراقلرن، کوزگه کورونه‌لر بولوب اوطن.
اوزولوب، قویولوب یافراقلاری یرگه توشوب کیتکان،
باشنده صابری طورغان موڭلی قوشلری قایا کیتکان؟
حالگزنی کورگنده اچلرم صزوب یانا باشلی،
طولا کوڭام، ایتم آه واه، بولالر کوزلرم یاشلی.
مڭاده کیله‌چك بر کون بو عمرم کوزی گمانسز:
قالور مینم قوری تنم، قیملدامی بولوب جانسز،
دیوب یرگه قویولغان یافراغی قولغه آلام ئو بم،
سوڭك کبی کسلور صاباغم، دیمن، یاشم توگم.

انجو بورتگی هم صو ایه‌سی.

بر کشی کیمه ایله یورگانده
دیڭگز صووی اوستنده قزق ایتوب،
بر انجو بورتگی توشوب کیتدی،
قولندن اچقوب صوغه چولت ایتوب،
کیمه‌سندن چقدی ایر یار باشینه.
دیدی: نیشلرگه ایندی مین جوله‌رگه،
آخرده قولیمه آلوب چیله‌ك،
طوتندی قرغه دیڭگزنی توگه‌رگه.
توگه‌در قوریغه چیله‌ك، چیله‌ك؛

بتورەم دیب دیڭگز صوون هیچ قالمادی.
وچ کون، اوچ تون اشنده دوام ایتدی،
طوقتامی، قاراب طورمی حالن آلمی.

دورتنچی کون بولغانده صوایەسی،
بو ایرنڭ یانینه چغوب کیلدی.
نی مقصودڭ بار سینڭ ای ئەفندم،
دیڭگز صوون: قوریغه توگوب، دیدی.

صو ایەسینه جوابده بو ایر ئەیتدی:
توگەمن شونڭ اوچون مین بو صونی،
کیمه ایله صو اچنده یورگانده،
یوغالتدم توشوروب بر انجومنی.

بو سوزدن قاوشابقنه صو ایەسی،
صورادی بو ایردن یاقین کیلوب،
ای آدم ذات، ئەیت مینگا چنلقده،
بو توگودن طوقتالاسڭ قاچان، دیوب.

صو ایەسینه بو ایر غیرتلەنوب،
شوڭارچه سیرپەمن توگەمن، دی.
بتورەم قوروتەم دیڭگز صوون،
انجو بورتگمنی ازلەب طابامن، دی.

بو سوزدن خوفلەنوب بیك تیزگنه
صوایەسی ئەیلەنوب صوغه چومدی.

اوزاقلامی دیمگزدن یارغه چغوب،
ایرگه انجو بورتگیلی کیتروب صونهدی.

تگرمه‌نچی (کریلوف‌دن)

بر تگرمه‌نچی تگرمه‌ن قورغان ایدی یلغه‌غه،
باشلادی تیشوب بوانی طامچیلاب صو آقماغه.
طاما طاما، طامچیلار هیچ طوقتامی کونی تونی،
آغا باشلادی، چیله‌کدن بر وقت تورکسکان کبی.
کورسه‌ده بو طامچیلارنڭ آقغانن بر نیچه قات
آز چاغنده طوقتاتورغه قیلمادی هیچ التفات.
ئه‌یتسه‌لرده چیت کشیلر: ای تگرمه‌نچی اویان!
صویروب بوواڭنی بر کون کیتمه‌سون دیب کوب زمان.
ئه‌یده آقسون، دی آقا طورغان صو آغارده کیته‌ر،
میڭا بیت دیڭگز کیره‌کمی قالغانی میڭا یته‌ر،
دیب غافل یاتقانده تگرمه‌نچی قیلمی هیچ چاره
شاولاب آغوب، باشلادی صو بوواسینی آقتارا.
یارمی باشلادی آرتغه یلغه‌دن صو آرتمیچه،
نه چاره ئه‌یله‌نمی طاشلار، طوقتادی اون تارتمیچه.
طوقتالوب کسبی، تگرمه‌نچی بو کون خیران قالا،
یا کیدن بووارغه اش کوب، آقچه یوق، قایدن آلا؟
بووا یانینده کیلوب طوردی بر آز صونی قاراب،
آخ! نغتمی آزچاغنده مونه، دی، بولدم خراب.

تولکی ایله طورنا.

بر زمان بر تولکیگه توشدی فکر اوگرەنمەگە:
اوچماغه قوشلر کبی، کوککه یوغاری منمەگە.
نیچوك ایسەطوتدی تولکی طورنا قوشین بر آرا،
میندا اوچارغه یوقاری اوگرەت، دی، یالبارا.
طورنا مسکین چارەسزدن اوگرەتورمن، دی، یارار
اوطر آرقامه منوب، اوچام، دیو ویردی قرار.
منـدی تولکی،طورناغه اوطردی بیك ایبله بکنه،
طورنا اوچدیده بر آز یوقاری یبر چیتله بکنه.
توشوروب یبەردی توبەن آرقاسندن تولکینی
یوقاری اوچوب بورولر،دی: قزقمی کولکینی؟
بیك راحت هم بیك قزق دیب تولکی بر آز شادلانه،
دخیده اوچماق برلوب طورناغه منوب آطلانه.
طورنا بو مرتبه اوچدیده بر آز قاغوب قانات
توشوروب یبەردی تولکینی ینه یبرگه قابات.
اوچو یخشیمو؟ دیو طورنا ینه صورغان بولا،
بیك حضور دوست، بیك راحت،دیب تولکی لاف اورغان بولا.
طورنا ئەیتە: یە آلایسە دخیده آطلان ئەلی،
ئەین یوغاری اوچوب یوروب، بر آز شادلان ئەلی.
تولکی اوطردی،یوغاری اوچدی بوطورنا اوزی،
کیتدی هواغه، کورنمی باشلادی هب یبر یوزی.

توشوروب يبه‌ردی طورنا آرقاسندن تولكه‌نی،
مونه‌كور! دیدی، تله‌سه‌ڭ ایننه‌ی قزق كورلكه‌نی.
يوغاريدن يه‌رگه‌كيلوب توشده‌ی تولكی بيچاره،
هيچ سويه‌گی قالمادی، بولده‌ی صنوب پاره-پاره.

قارت ايرگه بيرلگان باشقرد قزينڭ زاری:

اون آلتیغه چاق — چیغانده يه‌شم
بیرلوب قارت ایرگه — خور بولدی باشم.
های یاوز یاوچی (*) — قارتقه دیمه‌دی،
ایچماسام ئه‌نكه‌م — بیرمه، دیمه‌دی.
آلتمش يه‌شده‌گی — قارتقه يار بولدم،
گل چه‌چك ایدم — وقتسز صولدم.
آتام بیردی شول — دنیا مالیچون
بیگره‌ك قزیغوب — آچی بال اوچون.
رضا توگل مین — دیه‌رگه قیمادم،
اوطروب آولاقده — اوكسب يغلادم.
اوز تیڭلرمنی — كورسه‌م كوزيله،
اوز تیڭلریله — اوزه‌گم ئوزوله.
راحت يرق ایده‌ی — دنیاده میڭا،

(*) یاوچی صوغشچی معناسنده بولوب قدیمده باشقردلارده قزنی كوچله‌ب صوغشوب آلو عادت اولدیغندن حاضرده‌ده قز صوراوچیغه اطلاق قیلنادر.

کوزومه کورونمی دنیا، ما فیها.
یوق میڭا تیگمه‌ش یوق میڭا سرده‌ش،
آغار کوزمدن عمرم بویی یه‌ش.
آشمده یوق تم دنیاده یوق یه‌م،
عمرم بویینچه موڭایام کویه‌م.

ooooOOoooo

یه‌ش بالالره خطاب

(یوسف کتابی کوینه)

ای بالالر! بورونغی کیلک یه‌رلر بتدی
باشقه ملتلر قولینده کروب کیتدی
ایندی سزگه اویانورغه وقت یتدی
غافل بولوب قالماڭز سزلر ایمدی.

آتا بابالرڭز شول یه‌رگه آلدانوب
عمرلرین اوتکارگانلر نادان قالوب
یوروگانلر «امضاء» اورنینه تامغه صالوب
کاکری، بوکری صزغالاب آنلر ایمدی.

اوتکانلر نیچوك ایسه اوتدی ایندی
بارحالنچه دوران سوروب کیتدی ایندی
معارف، هر وقتی یتدی ایندی
همت ایدوب یولغه باشلاب کرڭز ایمدی.

ای بالالر! زمان قدرین بیلك بلڭز
شاکردلك صفته تیز تزلڭز
ایرته توروب مکتبڭزه کیلڭز

سعادت شونده سزگه بلگز ایمدی.

کونده مکتبکه بارگز هیچ قالماگز
بهشت ایسکی یا برتق دیب اویالماگز
دنیا زینتلریده کوز صالماگز
سزگه علم، ادب، زینت اولور ایمدی.

غفلتده بو کونگچه عمر اوتکان
باشقه ملتلر بزنی اوظوب کیتکان
شهرتلری بتون دنیانی سلکتکان
علم، هنر آرقاسنده بلگز ایمدی.

اوقوغه قیلسه‌گز سز همتگز
ملتکه کورسه‌تسه‌گز خدمتگز
بلور صوگره سزنك قیمتگز
ملت شونی بو کون سزدن کوته ایمدی.

بالالر! زمانمز نهندی حضور
معارفدن یالطریدر هر یرده نور
معارفله نورلانوب بولماغه زور
بیك اجتهاد قیلگز سزلر ایمدی.

یه‌شلك وقتی آلماس، یاقوتدنده عزیز
آنلك قدرین بالالر سز بیك بلگز
طرشگز بوشقه عمر اوتکارمه‌گز
یه‌ش وقتلر اوتسه کیری قایتمی ایمدی.

میمون هم کوزلك. (قریلوفدن)

قارتایدی بر میمون ضعیفلەندی،
کوزلری کورمی باشلاب نەزکلەندی،
لکن کوزلك کوزگه فایده ویرەدر دیب
قایده ایسه بر کشیدن ایشتوب بلدی.
بو خبرنی ایشتکاچده شادلغدن
اول کشی یانده کرب طورەدی.
کوزلکنی قایسی اورنغه قویالر، دیب
اول کشیدن یخشلاب صوراەدی.
کوزلك ازلەب آری چابدی، بیری چابدی،
نیچوك ایسه، یارطی دوژینەلەب طابدی.
اینی کوزلرم کورور دیب امیدلەنب،
بر کوزلکنی آغزینه آلوب قابدی.
باشینەده، آرقاسینەده قویادر،
یالاب تەملەب، ایسنەب، ایسنەب پشقرەدر،
آخرنده فایدەسی بولورمو؟ دیب،
برسین قوبرق آستینەده قسدرادر.
کوزلکلرنی ئەیلەندردی آرلی بیرلی،
هر قایوسین اورندن آلدی کیری-
فایده بیرمی ایکان، دیدی بو کوزلکلر
صوقرایغان کوزگه هیچ بر قل قدری.

دیدی: شول کمسه‌لر تفو دوراق!
آدمی ذات سوزینه صالدی قولاق
آنلر میڭا هر قایوسی یالغانلافان. .
فایده‌لی، دیب صوقر کوزگه کوزلک آلمق.
اول میمون آچیغندن اثرله‌نوب،
کیفلری بتونله‌ی بولدی باشقه.
اوچی ایله یومارلاب کوزلکلرن
توزانین طوزدرغانچی یه‌ردی تاشقه.

طورمش.

اوته عمر دوستلرم تیلمی قرار هیچ برساعت،
دنیانڭ راحتلگنده، شادلغنده یوق ثبات.
ایڭ راحت وقتڭ سینڭ، بیشکده تربه‌لگان چاغڭ،
اوته‌ر اول معصوم وقتلرڭ، کیرو کیلمه‌س طاغن.
یشه یکتلك زمانڭ، طورمشڭ نهری طاشوب،
تورلی یاقدن جیللر ایسوب چایقالور طولقونلاشوب.
هیچ راحت، حضور طابالماسڭ قارایتده طوروب؛
یوزمه‌گه مجبور اولورسڭ بر کیمه‌گه اوطوروب.
دیمه توشمه‌م شول نهرگه، دنیا کوچله‌ر توشمه‌گه،
طوقتامی کون، تون چیقله‌ب اوڭغه، صولغه ایشمه‌گه.
قارشوڭا کیلور حیاتڭ قورقنچ طولقونلری؛
قورقتور، تارتور اوزینه، ناگهان اوبتونلری.

بو حیات نەرنده یرزوب نیچە مە میلیون کشی
کیتدی دنیادن تمام اولمای خیال قیلغان اشی.
اما سین قورقمە هیچ اشدن قیل جسارت، آلغه ایش؛
مقصودگه ایرشوگه اجتهاد قیل ایرته، کیچ.
طالساده قول، بارماقنگ ایش بیلن همانده طوقتاما،
طرش! امطول ایرشورگه‌کوزگه آلغان نقطەغه.
طرشو دیهگز کیچرور، طاشلی طاولرنی کیسەر،
طرشو ایله جهانده طورمشنگ راحت کیچەر.

○○○◯◯◯○○○

دوستلر.

دشمانم بار دیو دوستم! طورمشنده چیکمه غم،
دوستلرم بار دیو سرلرنگی چیشوب بیمه هم.
دشمانی قیلوب ضرر چیکدرمەدی آرتق کدر،
هیچ کمه بو دنیاده حاسد اولان دوستی قدر.
چونکه دشمانلر دائما نقصاناتنگ کوزلیلر،
کدروشا گوزلو اولان، عیبلرنگی سوزلیلر.
طبیعیدر هر کشی اوز دشماندین صاقلانا،
قیلمی جبرا، هیچ قباحت پاکلانه انصافلانا.
اما دوستلرنگ سینی هر بر اورنده پا کلیلر،
نقصاناتنگ یەشرەلر، کوتەرەلر، ماقتیلر.
کوزنگ آلدنده سینی بای هم ماتور، ماهر، دیلر،
سین محررسنگ، ناشرسنگ همده سین شاعر، دیلر.

شریله ماقتیلر سینی کرته‌رەلر، سیکرته‌لر؛
طارتالر، قلنگنی بوروب اوز کوینه چیرته‌لر.
کیله‌سه‌نك کویلرینه تیز قوللرندن آطالر،
سویلی باشلیلر حقنده خلق آرا سفسطه‌لر.
پاکه سیزسه‌لرده بیك طاقرلیغن کسه یافن،
دوستلرگنده بیك عجب بر اوزگه‌رش کررنسه طافن.
کورمه‌مشکه صالته‌لر، آنلر یانگندن قاچالر،
باشقه دوستلر ینه عیبگنی بره‌مله‌ب آچالر.
بنسه بختنك، دولتنك، دوست ایشلرنك سیندن کوله‌ر،
کورسه‌تورلر بارماق ایله دیب «آنا تگی جوله‌ر».

قطعه.

شونگچون دیدیلر اهل معارف
سرنگا دوستنگی هیچ ایتمه عارف.
اگر دوستنك اولورسه دشمانه یار
تایاقنگله آنك باشین اوروب یار.
اگرچه قرده‌شنك طوغان آنا گندور
سنگا دشمان ایرور آندن یراق طور.
„عبدالرحیم حضرت‌دن“

شادلق نی نرسه‌ده.

دنیاده بر نرسه‌دن هر کم اوزنچه شادلانا،
قولینه بیرسه‌نك ته‌قه‌ی، کانفیت صبیلر شادلانه.
بو زمانه مودەسیچه چن آصل ذاتدن تگوب.

کیسه کولمه‌ك قاتقان ایده کلی خاتون-قز، شادلانا.
بولسه چبرقیسی اوزون، اوچلری اوتکن، نه‌زك،
ساچه‌گانده شارت شورت ایتکاچ، کئوچی شادلانا.
خلق آرا دعوی کوبه‌یوب کیلسه بر قرل قاوشروب،
بیرسه‌لر هر قایسی «ناچای» دیب، حاکملر شادلانا.
جان و دلدن ملتم دیب خدمت ایدن بر فاضل،
حق سویله‌ب، حبسکه کرگانده دانوصچی شادلانا.
بیك شه‌ب آطلرنی ماتور فایتونغه اوچه‌رله‌ب جیگوب؛
ایلدن ایل‌گه طوقتامی گیزسه، ایشانلر شادلانا.
مکتب آچوب تیز اوقوغه باشلاسه‌لر صبیلر،
شارطلاتوب مکتبنی یابسه‌لر، قدیمچی شادلانه.
آرق آطین، ایسکی طونن، صوك عمرده بر کشی
وصیتنده ئه‌یتسه فدیه‌گه، نو موللا شادلانا.
بیرسه‌لر گور صدقه‌سی دیب که‌جه، صارق، یاکه قاز،
قوری قالمادم بیت ئه‌لی، دیب مؤذن شادلانا.
یان یانیده قاپچق آصوب یوز صوون بوگوب صوراب،
بیرسه‌لر گر بر صنق ایکمه‌ك، سائلچی شادلانا.
یوز مگارله‌ب، سودا گار تالاب بایوب مسکاو مالین،
صومغه ۲۰ تین ایله یابدی ایسه شادلانا.
معارف نوریله بالقوب ملت آلغه کیتکانن
کورگانده خادم‌الملت، ادیبلر شادلانا.

ملتنڭ ذلت، سفاهتینه دائم قایغروب،
معارف سعادتینه چن مسلمان شادلانا.

°°°○○○°°°

صاغنام.

یهملی جایلهوم! سینی هردم صاغنهون اوزم
اورنگزدن اوتکانمده یهشلهنه کوروب کوزم.
ای سویوکلی جایلهوم کیتمی کوکلمدن کورنشلڭ
ئولهنلڭ، چهچکهلڭ، آغاچلڭ، صایراغان تورلی قوشلڭ،
چقمی ایسمدن بهم طاولڭ، صحرا، قرلرڭ
(1) چاغللڭ، طاشلڭ جیلهکلی اول تیرهن چوقرلرڭ.
ایسکه توشه جایلهومده یوگروب اوینهاب یورگانم
اسسی کونلر یلغهلرنده یوزوب، صو کرگانم.
یهم یهشل چیرهملرگنده یوگرشوب (2) «بیلـگی» تیبو
اول بیوك (3) «باقان» لرڭ باشینه ئورمهلب مدو.
ایرته برله کورلهشب اول یلقیلرنڭ قایتقانی
کیچلرنده قز خاتونلرنڭ بیه (4) آغتقانی.
هم نماز اوچون مهچیت یاصاولری قابق قوروب
تراویحده مرکلهنوب تسبیح ئهیتولر قچقروب.
هاریده ایسکه توشوب دیم: ینه کورسهڭ ایدی
صبیلق حالینه قایتوب شونده بریورسهڭ ایدی.

---

(1) چاغل: طاشلی طاو. (2) بیلگی: باشقردلره مخصوص براوین نڭ اسمی. (3) باقان: باشینهمنهر اوچون یرگه اوطرتلغان اوزون کیرته.
(4) آغتقو: بهیلهنگان قولونلرنی کیچ ایله باولرندن اچقندرو.

قطعه.

هر وقت طورمش بغى بيك قيين اشلرگه قوشا،
يارسى كوڭلم، يغلاسم كوله‌ده اچلرم پوشا.
شونده قرآن‌نى آلوب قولغه، اوقوب اثرله‌نه‌م:
باش ايه‌م، سجده قيلام، تكريمه‌مك‌ڭ زارلانام

اوقوچيلريمه.

يازام اشعار، طاراتامن كيسه‌كله‌ب،
اوقورسز يه‌لى ديب بر كون ايسه‌بله‌ب.
اچم پوشقانده‌غى موڭ، زارلرم بو،
يوره‌گمدن آطلغان يارلرم بو.
اوقورسز دوستلرم! بونى مين ئولگاچ،
چقوب جانم، ته‌نم يرگه كوملگاچ.
ئوزم ئولسه‌م، قارانغو گورگه كرسه‌م،
سريه‌كلرم طارالشوب چروسه‌م...
بته‌ر ايت، ته‌ن، آياقلر دغى قوللر،
مه‌گر قالور كاغذده اوشبو يوللر.
ته‌زل قيلسه‌گز اوقورغه بر قات،
بو فقيرنيده تلده ئه‌يله‌گز ياد.

صوڭ.

صفوان ياخشيغولف. (ياشكا يايار.)